

פטנט

פטנט הוא זכות משפטית המעניקה לבעליה את היכולת למנוע מאחרים להשתמש או לנצל, לייצר או למכור את אמצאתו ללא רשותו. בניגוד לזכויות חיוביות, זוהי **זכות שלילית** (Negative Right) המהווה מונופול והיא ניתנת לתקופה מוגבלת.

מערכת הפטנטים נועדה לעודד ממציאים ובעלי אמצאות לגלות לציבור ובמיוחד למתחרים שלהם, לבעלי המקצוע, את האמצאות שלהם באופן שהם יוכלו לשחזר ולבצע אותן, ובכך להעשיר את מאגר הידע הטכנולוגי הכללי. בבסיס השיטה טמון הרעיון של מעין חוזה בין בעל האמצאה ובין הציבור, שלפיו בתמורה לגילוי (disclosure) של האמצאה הוא יקבל מונופול מוגבל בזמן, שבו הוא יוכל למנוע מאחרים להשתמש באמצאה שלו.

עקרון זה מצא ביטוי בחוקת ארצות הברית, שם נקבע כי לקונגרס הסמכות:

To promote the Progress of Science and useful Arts, by“
securing for limited Times to Authors and Inventors the
exclusive Right to their respective Writings and Discoveries”
(1)

זכות הפטנט היא **טריטוריאלית** באופייה; היא מוענקת על ידי רשויות המדינה (או אזור גיאוגרפי הכולל מספר מדינות) באמצעות משרדי פטנטים, שבראשם עומד רשם. גופים אלו, כגון **רשות הפטנטים** בישראל, ה-**uspto** בארה"ב או ה-**epo** באירופה, מוסמכים להעניק את הפטנט בשם הריבון לאחר בחינת הבקשה.

בוונציה. החוק קבע הגנה של עשר שנים לכל מי שיבנה מכונה חדשה וגאונית שלא נראתה בעבר.

חוק המונופולין האנגלי (1623): באנגליה, המעבר המכריע התרחש עם ה- Statute of Monopolies, שביטל את סמכות המלוכה להעניק מונופולים שרירותיים והגביל אותם רק ל"ממציא ראשון של אמצאה חדשה" למשך 14 שנים.

היסטוריה של הפטנטים בארץ ישראל

התקופה המנדטורית (1922-1948)

עד לסיום השלטון העות'מאני לא הייתה קיימת בארץ ישראל מערכת רישום פטנטים מסודרת. עם תחילת המנדט הבריטי הובא לאזור מבנה המשפט המקובל (Common Law), ובשנת 1922 פורסמה **פקודת הפטנטים והמדגמים**, שהניחה את היסודות להקמת משרד הפטנטים המקומי. בתקופה זו חלק ניכר מהפעילות התבסס על מתן תוקף מקומי (Validation) לפטנטים שכבר נרשמו בבריטניה.

פטנט מספר 1

הפטנט הראשון שנרשם בארץ ישראל (מספר 1) הוענק עבור "שיפורים במערכות רכבת קלה" (**Improvements in Light Railway Systems**). הפטנט הוגש במקור בבריטניה על ידי הממציא פרנסיס לואיס דוטרי (Francis Lewis Dotry) וקיבל ולידציה בארץ ישראל בראשית ימי המנדט. הרישום בוצע בפנקס הפטנטים המנדטורי בכתב

הפירוט (Specification)

הפירוט הוא החלק המהותי שבו בעל האמצאה "משלם" את חלקו בחוזה מול הציבור. זהו מסמך טכני שמטרתו ללמד את הציבור את האמצאה.

- **חובת הגילוי:** הפירוט חייב להיכתב כך שיוכל ללמד **בעל_מקצוע_מוצע** בתחום כיצד לבצע את האמצאה בעצמו. כפי שנקבע בפרשת **היוז**, הפירוט מופנה לאיש המקצוע ולא לקהל הרחב.
- **שדה האמצאה ורקע:** בדרך כלל הפירוט נפתח בתיאור התחום הטכנולוגי אליו שייכת האמצאה ובסקירה של **הידע_קודם** (Prior Art). בחלק זה מוצגת הבעיה הטכנולוגית שהייתה קיימת עד כה.
- **פתרון ותצורות (Embodiments):** לאחר הצגת הבעיה, מוצגת האמצאה כפתרון לאותה בעיה, תוך פירוט התצורות השונות שבהן ניתן ליישם את האמצאה בפועל.

התביעות (Claims)

התביעות הן החלק המגדיר את היקף המונופול המשפטי שהממציא מבקש לעצמו. בניגוד לפירוט המרחיב, התביעות צריכות להיות קצרות, ממוקדות ומדויקות ביותר.

- **הגדרת האמצאה:** התביעות הן הגדרה משפטית של גבולות הנחלה המוגנת. הן הבסיס לבדיקת כשירות האמצאה ולאחר מכן לבדיקת **הפרת_פטנט**.
- **פרשנות התביעות:** את התביעות אין לקרוא בחלל ריק; הן מפורשות תמיד בהתאם לכתוב בפירוט, המשמש להן כ"מילון". עם זאת, בפרשת **היוז** הודגש כי אין לקרוא לתוך התביעה מגבלות המופיעות

From: קניין רוחני.קום <https://xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a/> - IPpedia

Permanent link: <https://xn--eebasb8a.xn--9dbeg1a1b.xn--9dbq2a/%D7%A4%D7%98%D7%A0%D7%98%D7%99%D7%9D:%D7%A4%D7%98%D7%A0%D7%98>

Last update: 19/04/2026 07:36